

TITULUS V.

CAPUT I.

De SACRAMENTO
EXTREMÆ UNCTIONIS.

Extramæ Uctionis Sacramentum a Christo Domino institutum, tamquam cœlestis medicina, non animæ solum, sed etiam corpori salutaris, omni studio ac diligentia periculose ægrotantibus adhibendum est, et eo quidem tempore, si fieri possit, cum illis adhuc integra mens et ratio viget, ut ad uberiorem Sacramenti gratiam percipiendam, ipsi etiam suam fidem, ac piam animi voluntatem conferre possint, dum sacro liniuntur Oleo.

2. In quo illud in primis ex generali Ecclesiæ consuetudine observandum est, ut si tempus, et infirmi conditio permittat, ante Extremam Uctionem Pœnitentiæ, et Eucharistiæ Sacramenta infirmis præbeantur.

3. Habet igitur Parochus loco nitido et decenter ornato, in vase argenteo seu stanneo diligenter custoditum sacrum Oleum infirmorum, quod singulis annis Feria V. in Cœna Domini ab Episcopo benedictum, veteri combusto, renovandum est. Id tamen, si forte infra annum aliquo modo ita deficiat, ut sufficere non posse videatur, neque aliud benedictum haberi queat, modico oleo non benedicto in minori quantitate superinfuso, reparari potest.

4. Oleum porro ipsum vel per se solum, vel in bombacio seu re simili servari potest; sed ad evitandum effusionis periculum multo commodius ad infirmos defertur in bombacio.

5. Debet autem hoc Sacramentum infirmis præberi, qui cum ad usum rationis pervenerint, tam graviter laborant, ut mortis periculum imminere videatur; et iis, qui præ senio deficiunt, et in diem videntur morituri, etiam sine alia infirmitate.

6. Infirmis autem, qui, dum sana mente, et integris sensibus essent, illud petierint, seu verisimiliter petiissent, seu dederint signa contritionis, etiamsi deinde loquelam amiserint, vel amentes effecti sint, vel delirent, aut non sentiant, nihilominus præbeatur.

7. Sed si infirmus, dum phrenesi, aut amentia laborat, verisimiliter posset quidquam facere contra reverentiam Sacramenti, non inungatur, nisi periculum tollatur omnino.

8. Impœnitentibus vero, et qui in manifesto peccato mortali moriuntur, et excommunicatis, et nondum baptizatis, penitus de-
negetur.

9. Non ministretur etiam prælium inituris, aut navigationem, aut peregrinationem, aut alia pericula subituris, aut reis ultimo supplicio mox afficiendis, aut pueris rationis usum non habentibus.

10. Si quis autem laborat in extremis, et periculum imminet ne decedat antequam finiantur Uctiones, cito ungetur, incipiendo ab eo loco: *Per istam sanctam Uctionem, etc.*, ut infra: deinde, si adhuc supervivat, dicantur Orationes prætermisæ, suo loco positæ.

11. Si vero dum inungitur, infirmus decedat, Presbyter ultra non procedat, et prædictas Orationes omittat.

12. Quod si dubitet an vivat adhuc, Uctionem prosequatur, sub conditione pronuntiando formam, dicens: *Si vivis, per istam sanctam Uctionem, etc.*, ut infra.

13. Si autem acciderit, infirmum post peccatorum suorum confessionem ad exitum vitæ properare, tunc cum sacro Viatico poterit et Oleum infirmorum ad eum deferri per ipsum Sacerdotem, qui defert sacram Eucharistiam: si tamen alius Presbyter, vel Diaconus, qui Oleum sanctum deferat, haberi possit, per ipsum deferatur, qui superpelliceo indutus cum Oleo sacro occulte delato sequatur Sacerdotem Viaticum portantem; et postquam infirmus Viaticum sumpserit, inungatur a Sacerdote.

14. In eadem infirmitate hoc Sacramentum iterari non debet, nisi diuturna sit; ut si, cum infirmus convaluerit, iterum in periculum mortis incidat.

15. Quinque vero corporis partes præcipue ungi debent, quas veluti sensuum instrumenta homini natura tribuit, nempe oculi, aures, nares, os, et manus: attamen pedes etiam, et renes ungenti sunt; sed renum unctio in mulieribus, honestatis gratia, semper omittitur, atque etiam in viris, quando infirmus commode moveri non potest. Sed sive in mulieribus, sive in viris, alia corporis pars pro renibus ungi non debet.

16. Manus vero, quæ reliquis infirmis interius ungi debent, Presbyteris exterius ungantur.

17. Dum oculos, aures, et alia corporis membra, quæ paria sunt, Sacerdos ungit, caveat, ne alterum ipsorum inungendo, Sacramenti formam prius absolvat, quam ambo hujusmodi paria membra perunxerit.

18. Si quis autem sit aliquo membro mutilatus, pars loco illi proxima inungatur, eadem verborum forma.

19. Hujus autem Sacramenti forma, qua sancta Romana Ecclesia utitur, solemnissima illa precatio est, quam Sacerdos ad singulas unctioes adhibet, cum ait:

20. *Per istam sanctam Uctionem, et suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid, per visum, sive per auditum, etc. deliquisti.*

CAPUT 2.

ORDO MINISTRANDI
SACRAMENTUM EXTREMÆ UCTIONIS.

Sacerdos igitur Sacramentum ministraturus, quatenus fieri poterit, parari curet apud infirmum mensam mappa candida coopertam, itemque vas, in quo sit bombacium, seu quid simile in septem globulos distinctum, ad abstergendas partes inunctas; medullam panis ad detergendos digitos; et aquam ad abluendas Sacerdotis manus; ceream item candelam, quæ deinde accensa ipsi ungenti lumen præbeat. Denique operam dabit, ut quanta poterit munditia ac nitore hoc Sacramentum ministretur.

2. Deinde convocatis Clericis seu ministris, vel saltem uno Clerico, qui crucem sine hasta, aquam benedictam cum aspersorio, et librum Ritualem deferat, ipse Parochus decenter accipit vas sacri Olei infirmorum sacco serico violacei coloris inclusum, illudque caute deferat, ne effundi possit. Quod si longius iter peragendum, aut etiam equitandum sit, vel alias adsit periculum effusionis, vas Olei sacco, aut bursa inclusum, ut dictum est, ad collum appendat, ut commodius et securius perferat. Procedat autem sine sonitu campanulæ.

3. Cum perventum fuerit ad locum, ubi jacet infirmus, Sacerdos intrans cubiculum, dicit:

Ps. Pax huic dómui.

R. Et ómnibus habitántibus in ea.

4. Deinde deposito Oleo super mensam, superpelliceo, stolaque violacea indutus, ægroto crucem pie deosculandam porrigit; mox in modum crucis eum aqua benedicta, et cubiculum, et circumstantes aspergit, dicens Antiphonam: *Aspérge me, Dómine, etc.* Quod si ægrotus voluerit confiteri, audiat illum, et absolvat. Deinde piis verbis illum consoletur, et de hujus Sacramenti vi, atque efficacia, si tempus ferat, breviter admoneat: et quantum opus sit, ejus animam confirmet, et in spem erigat vitæ æternæ.

5. Postea dicat:

Ps. Adjutórium nostrum in nómine Dómini.

R. Qui fecit cœlum et terram.

Ps. Dóminus vobíscum.

R. Et cum spírítu tuo.

Orémus.

Intróeat, Dómine Jesu Christe, domum hanc sub nostræ humilitátis ingressu, ætérna felicitas, divína prospéritas, seréna lætítia, cáritas fructuósa, sánitas sempitérna: effúgiat ex hoc loco accéssus dáemonum: adsint Angeli pacis, domúmque hanc déserat omnis maligna discórdia. Magnífica, Dómine, super nos nomen sanctum tuum; et bénedic ✠ nostræ conversatióni: sanctífica nostræ humilitátis ingressum, qui sanctus et qui pius es, et pérmanes cum Patre et Spíritu sancto in sæcula sæculórum. Amen.

Orémus, et deprecémur Dóminum nostrum Jesum Christum, ut benedicéndo benedícat ✠ hoc tabernáculum, et omnes habitántes in eo, et det eis Angelum bonum custódem, et fáciat eos sibi servíre ad considerándum mirabília de lege sua: avértat ab eis omnes contrárias potestátes: erípiat eos ab omni formídine, et ab omni perturbatióne, ac sanos in hoc tabernáculo custodíre dignétur: Qui cum Patre et Spíritu sancto vivit et regnat Deus in sæcula sæculórum. Amen.

Orémus.

Exáudi nos, Dómine sancte, Pater omnipotens, ætérne Deus: et mittere dignéris sanctum Angelum tuum de cœlis, qui custódiat, fóveat, próteget, vísitet, atque deféndat omnes habitántes in hoc habitáculo. Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

6. Quæ Orationes, si tempus non patiatur, ex parte, vel in totum poterunt omitti. Tum de more facta confessione generali, latino, vel vulgari sermone, Sacerdos dicat: Misereátur, etc. Indulgéntiam, etc.

7. Antequam Parochus incipiat ungere infirmum, moneat adstantes, ut pro illo orent, et ubi commodum fuerit, pro loco et tempore, et adstantium numero, vel qualitate, recitent septem Psalmos

Pœnitentiales cum Litanis, vel alias preces, dum ipse Uctionis Sacramentum administrat. Mox dicat:

In nómine Patris, ✠ et Fílii, ✠ et Spíritus ✠ sancti, exstinguátur in te omnis virtus diaboli per impositionem mánuum nostrárum, et per invocationem ómnium sanctórum Angelórum, Archangelórum, Patriarchárum, Prophetárum, Apostolórum, Mártyrum, Confessórum, Vírginum, atque ómnium simul Sanctórum. Amen.

8. Deinde intincto pollice in Oleo sancto, in modum crucis ungit infirmum in partibus hic subscriptis, aptando proprio loco verba formæ in hunc modum:

Ad oculos.

Per istam sanctam Uctionem, ✠ et suam piíssimam misericórdiam, indúlgeat tibi Dóminus quidquid per visum deliquísti. Amen.

9. Minister vero, si est in Sacris, vel ipsemet Sacerdos, post quamlibet Uctionem, tergat loca inuncta novo globulo bombacii, vel rei similis, eumque in vase mundo reponat, et ad Ecclesiam postea deferat, comburat, cineresque projiciat in sacrarium.

Ad aures.

Per istam sanctam Uctionem, ✠ et suam piíssimam misericórdiam, indúlgeat tibi Dóminus quidquid per audítum deliquísti. Amen.

Ad nares.

Per istam sanctam Uctionem, ✠ et suam piíssimam misericórdiam, indúlgeat tibi Dóminus quidquid per odorátum deliquísti. Amen.

Ad os, compressis labiis.

Per istam sanctam Uctionem, ✠ et suam piíssimam misericórdiam, indúlgeat tibi Dóminus quidquid per gustum et locutióne deliquísti. Amen.

Ad manus.

Per istam sanctam Unctiōnem, ✠ et suam piūssimam misericōrdiam, indūlgeat tibi Dōminus quidquid per tactum deliquisti. Amen.

10. Et adverte, quod Sacerdotibus, ut dictum est, manus non inunguntur interius, sed exterius.

Ad pedes.

Per istam sanctam Unctiōnem, ✠ et suam piūssimam misericōrdiam, indūlgeat tibi Dōminus quidquid per gressum deliquisti. Amen.

Ad lumbos sive renes.

Per istam sanctam Unctiōnem, ✠ et suam piūssimam misericōrdiam, indūlgeat tibi Dōminus quidquid per lumbōrum delectatiōnem deliquisti. Amen.

11. Hæc autem unctio ad lumbos, ut dictum est, omittitur semper in feminis, et etiam in viris, qui ob infirmitatem vix, aut sine periculo moveri non possunt.

12. Quibus omnibus peractis, Sacerdos dicit:

Kýrie eléison. Christe eléison. Kýrie eléison.
Pater noster.

V. Et ne nos inducas in tentatiōnem.

R. Sed libera nos a malo.

V. Salvum fac servum tuum.

R. Deus meus sperāntem in te.

V. Mitte ei, Dōmine, auxiliū de sancto.

R. Et de Sion tuere eum.

V. Esto ei, Dōmine, turris fortitudinis.

R. A fácie inimici.

V. Nihil proficiat inimicus in eo.

R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

V. Dōmine, exaudi oratiōnem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dōminus vobiscum.

R. Et cum spírítu tuo.

Orémus.

Dómine Deus, qui per Apóstolum tuum Jacóbum locútus es: Infirmátur quis in vobis? indúcat presbýteros Ecclésiæ, et orent super eum, ungentes eum óleo in nómine Dómini: et oratio fidei salvábit infirmum, et alleviábit eum Dóminus: et si in peccátis sit, remittentur ei; cura, quæsumus, Redemptor noster, grátia sancti Spírítus languores istius infirmi, ejusque sana vúlnera, et dimitte peccáta, atque dolóres cunctos mentis et córporis ab eo expélle, plenámque intérius et extérius sanitátem misericórditer redde, ut ope misericórdiæ tuæ restitútus, ad prístina reparétur officia: Qui cum Patre et Spírítu sancto vivis et regnas Deus, in sǎcula sǎculórum. Amen.

Orémus.

Réspice, quæsumus Dómine, fámulum tuum **N.** in infirmitate sui córporis fatiscéntem, et ánimam réfove, quam creásti: ut castigatiōnibus emendátus, se tua sentiat medicína salvátum. Per Christum Dóminum nostrum. Amen.

Orémus.

Dómine sancte, Pater omnipotens, ætérne Deus, qui benedictiōnis tuæ grátiam ægris infundéndo corpóribus, factúram tuam múltiplici pietate custódis: ad invocatiōnem tui nóminis benignus assiste; ut fámulum tuum ab ægritudine liberátum, et sanitáte donátum, dextera tua érigas, virtúte confirmes, potestáte tueáris, atque Ecclésiæ tuæ sanctæ, cum omni desideráta prosperitate, restitúas. Per Christum Dóminum nostrum.

R. Amen.

13. Ad extremum, pro personæ qualitate, salutaria monita breviter præbere poterit, quibus infirmus ad moriendum in Domino confirmetur, et ad fugandas dæmonum tentationes roboretur.

14. Denique aquam benedictam, et crucem, nisi aliam habeat, coram eo relinquat, ut illam frequenter adspiciat, et pro sua devotione osculetur et amplectatur.

15. Admoneat etiam domesticos et ministros infirmi, ut si morbus ingravescat, vel infirmus incipiat agonizare, statim ipsum Parochum accersant, ut morientem adjuvet, ejusque animam Deo commendet: sed si mors immineat, priusquam discedat, Sacerdos animam Deo rite commendabit.

16. Quæ autem pertinent ad visitationem, curamque infirmorum, et ad juvandos morientes, ad commendationem animæ, et ad exsequias, infra suis locis præscribuntur.

~~~~~

C A P U T 3.

SEPTEM PSALMI PŒNITENTIALES
CUM LITANIIS.

~~~~~

Pro infirmis, dum sacro liniuntur Oleo, seu pro alia necessitate dicuntur flexis genibus.

Antiphona. **Ne reminiscáris.**

Psalmus 6.

Dómine, ne in furóre tuo árguas me, * neque in ira tua corripas me. **Miserére mei Dómine** quóniam infirmus sum: * sana me Dómine quóniam conturbáta sunt ossa mea.

Et ánima mea turbáta est valde: * sed tu Dómine úsquequo?

Convértere Dómine, et éripe ánimam meam: * salvum me fac propter misericórdiam tuam.

Quóniam non est in morte qui memor sit tui: * in inférno autem quis confitébitur tibi?

Laborávi in gémitu meo, lavábo

per síngulas noctes lectum meum: * lácrimis meis stratum meum rigábo.

Turbátus est a furóre óculus meus: * inveterávi inter omnes inimicos meos.

Discédite a me omnes qui operámini iniquitátem: * quóniam exaudivit Dóminus vocem fletus mei.

Exaudivit Dóminus deprecationem meam, * Dóminus orationem meam suscepit.

Erubéscant, et conturbéntur vehementer omnes inimici mei: * convertántur et erubéscant valde velociter.

Glória Patri.

Psalmus 31.

Beáti, quorum remissæ sunt iniquitátes: * et quorum tecta sunt peccáta.

Beátus vir, cui non imputávit Dóminus peccátum, * nec est in spíritu ejus dolus.

Quóniam tácuí, inveteráverunt ossa mea, * dum clamárem tota die.

Quóniam die ac nocte graváta est super me manus tua: * convérsus sum in ærúmna mea, dum configitur spina.

Delictum meum cógnitum tibi feci: * et injustítiam meam non abscondi.

Dixi: Confitébor advérsus me injustítiam meam Dómino: * et tu remisisti impietátem peccáti mei.

Pro hac orábit ad te omnis sanctus, * in témpore opportúno.

Verúmtamen in dilúvio aquárum multárum: * ad eum non appróximábunt.

Tu es refúgium meum a tribulatione, quæ circúmdedit me: * exsultatio mea érué me a circumdántibus me.

Intelléctum tibi dabo, et instruam te in via hac, qua gradiéris: * firmábo super te óculos meos.

Nolíte fieri sicut equus et mulus, * quibus non est intelléctus.

In camo et freno maxillas eórum constringe, * qui non appróximant ad te.

Multa flagélla peccatóris, * sperántem autem in Dómino misericórdia circúmdabit.

Lætámini in Dómino et exsul-

táte justí, * et gloriámini omnes recti corde.

Glória Patri.

Psalmus 37.

Dómine, ne in furóre tuo árguas me, * neque in ira tua corripas me.

Quóniam sagíttæ tuæ infixæ sunt mihi: * et confirmásti super me manum tuam.

Non est sánitas in carne mea a fácie iræ tuæ: * non est pax óssibus meis a fácie peccatórum meórum.

Quóniam iniquitátes meæ supergréssæ sunt caput meum: * et sicut onus grave gravátæ sunt super me.

Putruérunt et corrúptæ sunt cicatrices meæ, * a fácie insipientiæ meæ.

Miser factus sum, et curvátus sum usque in finem: * tota die contristátus ingrediébar.

Quóniam lumbi mei impléti sunt illusióibus: * et non est sánitas in carne mea.

Afflictus sum, et humiliátus sum nimis: * rugiébam a gémitu cordis mei.

Dómine, ante te omne desidérium meum: * et gémitus meus a te non est absconditus.

Cor meum conturbátum est, derelíquit me virtus mea: * et lumen oculórum meórum, et ipsum non est mecum.

Amíci mei, et próximi mei * advérsus me appropinquáverunt, et steterunt.

Et qui juxta me erant, de longe steterunt: * et vim faciébant qui quærébant ánimam meam.